

IN MEMORIAM GREGOR ČREMOŠNIK

Med izgubami, ki jih v zadnjem času doživljata jugoslovanska zgodovina in arheologija, je izredno težka smrt, ki je 12. novembra 1958 ugrabila dr. Gregorja Čremošnika, profesorja za zgodovino srednjega veka jugoslovanskih narodov na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Rojen je bil 24. februarja leta 1890 v Ločici pri Polzeli v Savinjski dolini. Po gimnazijskem študiju v Celju in Mariboru je študiral v Gradcu na filozofski fakulteti lingvistično-zgodovinsko skupino. Tam je tudi promoviral maja 1915. leta. Po doktoratu se je izpopolnjeval v zgodovinski stroki še pri raznih zgodovinarjih na Dunaju.

Kot suplent je služboval na gimnaziji v Trstu, kot sekretar Bos.-herc. Inštituta za raziskovanje Balkana, kot kustos Zemaljskoga muzeja v Sarajevu, kot izredni profesor za zgodovino srednjega veka na filozofski fakulteti v Skopju in po vojni od leta 1946 dalje na filozofski fakulteti v Ljubljani. Leta 1952 je bil izbran tudi za dopisnega člana Srpske akademije nauka v Beogradu.

Znanstveno delo prof. Čremošnika je bilo usmerjeno prvenstveno v čisto zgodovinsko vedo, in sicer v določene probleme srednjeveške zgodovine Bosne, Dubrovnika in Srbije. Kljub temu je njegovo delo bilo tudi najožje povezano z arheologijo, posebno če upoštevamo njegova numizmatična raziskovanja, ki so poleg paleografije in diplomatike Bosne in Srbije imela velik pomen v delu, kateremu se je dr. Čremošnik posvetil. Ni dvoma, da noben znanstvenik, ki se bo ukvarjal s problemi srednjeveške zgodovine Bosne, Srbije in Dubrovnika, ne bo mogel iti mimo Čremošnikovih del. Med najpomembnejša takšna dela sodijo »Bosanske i humske povelje«, ki so izhajale v več letnikih Glasnika Zemaljskog muzeja v Sarajevu, dalje »Istoriski spomenici dubrovačkog arhiva«, ki jih je izdala Srpska kr. akademija, »Dubrovački konzuli u Srbiji do Dušanovog vremena«, »Vinogradarstvo i vino u Dalmaciji srednjeg veka«, »Pravni položaj našeg roblja u srednjem vijeku« itd., članki in razprave, ki so izšle v raznih znanstvenih publikacijah, časopisih, letopisih in delih akademij, kakor so Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, Godišnjak Istorijjskog društva BiH, Zgodovinski časopis v Ljubljani, Spomenik Srpske kr. akademije, Godišnjak Skopskog naučnog društva, Glasnik muzejskega društva za Slovenijo itd.

Poleg del in razprav, ki jih bo danes arheolog še dokaj težko uporabil pri svojem raziskovanju, so pa Čremošnikova numizmatična dela in razprave zelo ozko povezana z arheologijo srednjega veka. Obravnava predvsem srbsko in dubrovniško numizmatiko. Tako je napisal »Razvoj srpskog novčarstva do kralja Milutina«, ki ga je izdala Srpska kr. akademija leta 1953 in ki še danes predstavlja osnovo za vsa

raziskovanja na tem področju. Pomembne so tudi njegove razprave »Novčarstvo u starom Dubrovniku« in »Prilozi dubrovačkoj i srpskoj numizmatici«.

Kot kustos Zemaljskog muzeja v Sarajevu, kjer je upravljal srednjeveško arheološko zbirko, se je dr. Čremošnik moral ukvarjati poleg svojih zgodovinskih študij tudi z arheološkimi posli. V čas tedanjega njegovega dela sodijo tudi članki čisto arheološkega značaja, kakor »Nalazi iz rimskog doba na Stupu« in »Gottisches und römisches aus Breza bei Sarajevo«.

Čeprav je smrt dr. Čremošnika najbolj prizadela srednjeveško historiografijo, je z njim izgubila tudi jugoslovanska arheologija enega najpomembnejših znanstvenikov, ki je bil že glede na vsebino svojega dela najože povezan z njo.